Mărci discursive metatextuale în limbile italiană şi romană

Mirela AIOANE
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza", Iaşi

Abstract: In colloquial language, especially in spontaneous conversation, participants use specific linguistic elements, called discursive markers, which serve important functions at the level of discourse. Discursive signs are elements which, emptied of their basic meaning (they belong to different grammatical categories), gained additional values that enrich the structural organization of discourse, linking the constituent elements of a sentence, between sentences, helping to explain the position of the statement in an interpersonal dimension, highlighting the interactive structure of the conversation.
Our article will analyze discursive markers at metatextual level, namely: *demarcatori*, *focalizatori* and reformulation indicators with examples from everyday conversation in both Romance languages: Italian and Romanian.
Keywords: *brand, speech, signal, verbal interaction.*

Introducere

Schimbul verbal curent, dialogul spontan este frecvent presărat cu elemente lingvistice speciale, numite semnale locutive sau mărci discursive, care îndeplinesc funcţii pragmatice esenţiale la nivel interacţional. Semnalele locutive aparţin anumitor categorii gramaticale: adverbe, conjuncţii, verbe, expresii, sintagmre prepopoziţionale, adverbiale, verbale: *sai, ecco, praticamente, cioè, beh, insomma, esatto, niente* (în limba italiană) sau: *asa, exact, vreau să spun, în fine, dacă vrei, cum îţi spuneam* (în limba română) etc, folosite deseori fără voie, spontan, de către locutori, vorbitorul sau receptorul, pentru captarea atenţiei. Vorbitorul poate manifesta preferinţă faţă de un anumit semnal discursiv, căruia, uneori, interlocutorul nu îi acordă atenţie, deoarece nu contribuie la conţinutul propoziţional al conversaţiei, fiind doar un element superfluu. Emiţătorul unui mesaj îşi planifică discursul la nivel cognitiv, trebuind totodată să-i semnaleze interlocutorului acest proces, astfel încât acesta să poată interveni în conversaţie. Rolul receptorului, însă, este de a asculta, de a aproba, de a demonstra că este prins în schimbul comunicativ, prin recurgerea la diferite „procedee de validare interlocutivă" [Kerbrat-Orecchioni, 1996: 4]. Acestea sunt „mărcile pragmatice de ascultare" (régulateurs), şi se realizează sub diverse forme: nonverbale – gesturi, priviri, expresia feţei, interjecţii, sunete (*îhî, mda*) sau verbale: *da, de acord, nu,* toate acestea fiind deseori repetate, reluate în timpul schimbului conversaţional.

Sincronizarea interacţională [Kerbrat-Orecchioni, 1996: 5] priveşte ansamblul de influenţă reciprocă exercitată de interactanţi, mecanismele de acomodare, care apar la toate nivelurile pentru funcţionarea interacţiunii comunicative. Fenomenul de sincronizare se manifestă in modul de desfăşurare a conversaţiei, în schimbul de replici, în alegerea

BDD-A27319 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:33 UTC)

subiectelor, a temelor de discuţie, a registrului lingvistic, precum şi prin elemente paraverbale: poziţia corpului, mimică, gestualitate, râsete, semne ale capului, expresia feţei, priviri.

Mărci discursive metatextuale

Termenul de *metadicurs* a fost creat de Zelling S.Harris în anul 1959 pentru a indica informaţiile de importanţă secundară [Harris, 1959: 464-466]. Cuprinde materialul lingvistic ce prevede prezenţa autorului şi raportul acestuia cu conţinutul mesajului şi cu cititorii, cu interlocutorii acestuia. Astfel, metadiscursul ajută receptorul mesajului (interlocutorul) în organizarea, clasificarea şi interpretarea textului autorului (locutorului) [Vande Kopple, 1985: 83]. Metadiscursul are un rol important în textele persuasive şi argumentative. Se manifestă sub forma unor elemente sintactice, precum: conectori, mărci discursive, locuţiuni, verbe, interjecţii, o propoziţie întreagă etc.

În lingvistica italiană, noţiunea de metadiscurs apare sporadic, în lucrările unor autori care se ocupă de mărcile discursive (semnalele locutive, conectori), în comunicarea orală, conversaţie, dialog.[1]

Metadiscursul textual indică conexiunile dintre subiecte, argumente, de dincolo de frază, luând în consideraţie marcatorii prgmatici, conectorii textuali care oglindesc intenţia autorului în organizarea textului.

Mărcile discursive metatextuale îndeplinesc funcţia fundamentală de separare, de departajare a diferitelor părţi ale unui text: începutul, continuarea, eventualele digresiuni, încheierea, indicând, de asemenea, raportul dintre subiect şi tema tratată, precum şi reformulările, parafrazările, corecturile, exemplificările.

Deşi mai puţin relevante decât mărcile discursive interacţionale [Aioane, 2007], mărcile metatextuale sunt în egală măsură corelate şi influenţate de caracteristicile situaţionale ale schimbului verbal spontan, care presupune existenţa unui context extralingvistic comun şi prezenţa fizică a unui vorbitor şi a cel putin, unui interlocutor. În cazul dialogurilor, subiectul este, în general, reformulat, uneori schimbat, alteori îmbogăţit prin digresiuni; pot apărea intreruperi, dezacord din partea interlocutorului, cererea de informaţii suplimentare, pierderea fluxului verbal etc. Cei doi vorbitori trebuie să se găsească în acelaşi loc şi în acelaşi timp, altfel, interacţiunea faţă în faţă nu se poate realiza. [Bazzanella, 1996: 21-22] Momentul codificării mesajului (enunţarea propriu-zisă) trebuie sa corespundă cu momentul receptării enunţului, care se realizează în vorbirea curentă şi cu ajutorul elementelor deictice: deixisul personal: pronume personale de adresare (a doua persoană singular şi plural sau în limba italiană, *lei*+ verb la persoana a treia singular, pentru adresarea politicoasă), deixisul temporal: adverbe de timp, precum: *acum, azi, ora, oggi, adesso*, deixisul spaţial: *aici, acolo, qui, lì.* Funcţia fatică, de control a receptării mesajului transmis este de majoră importanţă în efectuarea corectă a unui schimb verbal, manifestată prin întrebări repetate, de genul: *mă auzi?* (în cazul unui schimb verbal telefonic, de exemplu), *mi senti*? *Capisci? E clar? Ce zici?* (în cazul în care se aşteaptă un feed-back asupra unui subiect expus de vorbitor).

[1] Remarcăm lucrările unor lingvişti italieni precum: Monica Berretta, *Connettivi testuali in italiano e pianificazione del discorso,* 1984, in Lorenzo, Coveri, *Linguistica testuale*, Roma, Bulzoni; Emanuela Crespi, *Corpus di italiano parlato,* Firenze, Accademia della Crusca, 2000, Luca Serianni, *Grammatica italiana*, Milano, Garzanti, 1996. Dintre lingviştii români care s-au ocupat de structura conversaţiei, amintim pe: Liliana Ionescu Ruxăndoiu, *Conversaţia. Structuri şi strategii*, Editura All Educational, Bucureşti, 1999; Laurenţia Dascălu Jinga, *Corpus de limbă vorbită*, *Eşantioane*. Editura Oscar Print, Bucureşti, 2002; Daniela, Rovenţa Fumuşani, *Analiza discursului, Ipoteze şi ipostaze*, Editura Tritonic, Bucureşti, 2004.

BDD-A27319 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:33 UTC)

Soluţia problemelor legate de lipsa planificării şi a organizării discursului, proprii limbii vorbite, conversaţiei spontane, sunt mărcile discursive **demarcative**, semnalele locutive care ajută la sistematizarea unui text, la articularea discursului.

Urmând terminologia în limba română [Hoarţă-Cărăuşu, 2008:91-92] şi încercând o clasificare, distingem mărcile pragmatice discursive ale locutorului (mărci *pragmatice*, deoarece evidenţiază posibilele intenţii comunicative ale vorbitorului) de care ne vom ocupa în prezentul studiu. Astfel, semnale discursive precum: *atunci, allora, ora, acum, totuşi, tuttavia, comunque, oricum, in fine* semnalează **începutul** unei conversaţii, prin introducerea temei de discuţie (expunerii) sau legătura dintre mesajul anterior şi urmarea sa: *in quanto a, per quanto riguarda, în ce priveşte, relativamente a, cu referire la.* Pentru încheierea conversaţiei se folosesc semnale locutive demarcative precum: *astfel, în consecinţă, în concluzie, quindi, di conseguenza, in conclusione, iar* pentru **continuarea** discursului*: poi, apoi, cum spuneam.*

Focalizatorii sunt mărci discursive care subliniază punctele centrale ale unui discurs: *proprio, exact, appunto, chiar, ecco, mica* (regional, folosit în nordul Italiei), *voglio dire, vreau să spun, iată, adică* dar şi *se* e *ma, dacă, dar*, care ajută la organizarea informaţiei la nivel cognitiv:

„Am chemat medicul, care, *iată*, n-a ajuns la timp!"

Mica neagă opinia interlocutorului:

"Non è *mica* tardi. Il treno, non l'hanno ancora annunciato..." ca replică dată unui posibil interlocutor care s-ar fi grăbit sa ajungă la gară.

Semanele locutive demarcative pot arăta şi schimbarea temporară a subiectului, prin **digresiuni**, introduse de: *comunque* (it.) *oricum* (rom), *cambiando discorso, trecând la altceva, tra l'altro, printre altele, mi viene in mente, mă gândeam, apro una parentesi, în paranteză fie spus, legat de asta* care pot introduce în discurs o idee nouă, ca apoi, să se revină la tema principală.

Indicatorii de reformulare[2] sunt semnale locutive discursive prezente în conversaţia spontană, dar şi în expuneri de orice tip, întrebuinţate de vorbitor, locutor, în cazul în care acesta îşi dă seama că nu a fost bine înţeles, a primit un feed-back negativ din partea interlocutorului potenţial sau a făcut o greşeală.

Împreună cu Carla Bazzanella şi Lorenzo Renzi [Renzi, Salvi, Cardinaletti, 2001:248-249] vom distinge trei procedee diferite: **parafrazările, corecturile, exemplificările**.

În cazul **parafrazării** se menţine corespondenţa între ceea ce s-a expus iniţial şi se aduc doar precizări, prin reformulare. Ar fi cazul întrebuinţării frecvente a conjuncţiei explicaticve *deci*, în română, *cioè,* în limba italiană, care ar putea evidenţia schimbarea repetată a subiectului conversaţiei, revenirile, o slabă pregătire a expunerii, de exemplu, la un examen:

"...si, *dunque*, allora, i neogrammatici, *cioè*…" [Bazzanella,1996: 147]

Alături de *cioè,* folosit în limba italiană deseori în conversaţia spontană, neplanificată, informală, ca un cuvânt de umplutură (riempitivo, it.), amintim şi alte semnale locutive: *voglio dire, diciamo, ovvero, ossia, vale a dire, detto in altro modo, più semplicemente, adică, anume, vreau să spun, cu alte cuvinte.* În limbajul jurnalistic italian, în telejurnale, urmând modelul presei scrise, se utilizează *leggasi (a se citi, cititi*), ca indicator de reformulare:

[2] Numite în limba română şi **mărci pragmatice reformulative.**

BDD-A27319 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:33 UTC)

"...si sono quindi affrontati i problemi dei paesi in via di sviluppo, *leggasi,* poveri e poverissimi!" [Bazzanella, 1994: 162].

(s-au dezbătut problemele ţărilor în curs de dezvoltare, a se citi, sărace şi foarte sărace)

Mărcile dicursive ale **corecturii** servesc vorbitorului pentru a preciza anumite părţi ale enunţului şi pentru a autocorecta eventuale greşeli semantice sau gramaticale, în cazul în care vorbitorul primeşte un feed-back negativ din partea interlocutorului. Acestea sunt în cele două limbi romanice: *anzi, insomma, cioè, non so, no, adică, de fapt, mai degrabă, voiam să spun:*

"Bravo! Be'! Bravo è troppo! *Diciamo*, diligente!" [Renzi, 2001: 248]

"Hanno risposto a questo concorso cento ragazzi, *insomma,* giovani!" [Bazzanella, 1996: 162]

"Erau multi studenti…*de fapt,* erau multe fete…" (exemplu real)

Semnalele locutive **exemplificatoare** introduc în discurs o explicaţie, prin exemple, pentru ca vorbitorul să se facă mai lesne înţeles sau pentru a argumenta cu mai multă rigoare cele spuse. Ne referim la expresii ca: *mettiamo, facciamo, prendiamo* în limba italiană (verbe la persoana I plural, care implică participarea interlocutorului) sau *ad esempio, ecco* şi *să zicem, astfel, de exemplu, sa luăm exemplul* etc în limba română:

"Ci vuole un antibiotico! *Facciamo (diciamo, mettiamo)* l'Aumentin!" [Renzi, 2001: 249]

„Trebuie un antibiotic! *Să zicem* (*de exemplu, cum ar fi*) Augmentin!"

Vom analiza în continuare câteva dintre cele mai uzuale mărci discursive în limba italiana, cu posibilul corespondent în limba română. Menţionăm că este dificil să facem o distincţie netă între funcţiile îndeplinite în discurs de acelaşi semnal locutor, care poate avea în uzul curent mai multe funcţii, atât interacţionale, cât şi metatextuale.

Diciamo, care ar corespunde în limba română sintagmelor verbale: ***să zicem, dacă vreţi, ca să spunem aşa***, mărci discursive constând în verbe la persoana I plural, care impun implicarea potenţialului interlocutor, putând funcţiona atât interactiv, cât şi metatextual. ***Diciamo*** este, aşadar, corector reformulativ, dar şi marcă discursivă fatică, de control asupra receptorului, semnalând nesiguranţă sau politeţe, evitându-se, astfel, impactul prea dur sau neplăcut al unui mesaj; poate să apară în discurs în orice poziţie, la început, în corpul enunţului sau la final, fiind uneori însoţit de pauze, sau de alte semanle locutive, precum: *francamente, onestamente*, care conferă veridicitate de necontestat enunţului. [Renzi, 2001: 250]

"Perché sei in vacanza, *diciamo*, più libero, posso chiederti un favore..."

(Fiindcă eşti în vacanţă, *ca să zic aşa*, mai liber, pot şi eu sa-ţi cer un serviciu...")

Alte locuţiuni corelate cu *diciamo* în limba italiană, precum*: per così dire, tanto per dire, come dire* (care corespund în română expresiilor: *cum să spun, în treacăt fie zis*), denotă nesiguranţă şi au rolul de a cere confirmarea celor declarate:

"Visto che oggi è una festa importantissima, *per così dire*, ci sentiamo tutti uniti davanti a Dio"

(E o zi deosebită şi, *cum să spun, ca să spun aşa*, suntem toţi uniţi în faţa Domnului)

BDD-A27319 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:33 UTC)

Diciamo, cu variantele expuse mai sus, în cele două limbi romanice, coincide, la fel ca celelalte sintagme verbale, folosite în discurs ca mărci discursive, cu momentul enunţării.

Diciamo, per così dire, come la volete chiamare în limba italiană (*să zicem, ca să zic aşa, cum vreţi să-i ziceţi*, în limba română), pot funcţiona şi ca modulatori pentru corectarea exprimării, atunci când indică imprecizie, ezitare în formularea conţinutului propoziţional sau folosirea incorectă a unei expresii, a unui termen:

> "Il tuo è stato un intervento, per così dire, inappropriato…"
> "Nervosità, *come la volete chiamare*, nervosismo, forse, è meglio" [Renzi, 2001:238]

Diciamo poate funcţiona şi ca un cuvânt de umplutură (*riempitivo*, în limba italiană), care poate semnala o stare psihică, anxietate, tensiune, agitaţie, dezorientare. În acest caz nu este vorba de lipsa de planificare a discursului, mărcile discursive având funcţii retorico-pragmatice, situaţie în care, evitând un impact negativ asupra interlocutorului, locutorul relativizează:

> "E una situazione… *diciamo*... spiacevole, assurda…"
> (Este o situaţie, *ca sa zic aşa*, neplăcută, absurdă) (ex.n)

Ecco (*Iată*) poate avea atât funcţii de tip interactiv, cât şi metatextual; interactiv, funcţionează ca un cuvânt de umputură sau când un vorbitor vrea să intervină în conversaţie; metatextual, este folosit ca focalizator, în articularea discursului la nivel cognitiv şi ca indicator exemplificativ. Situat la începutul frazei, indică aprobare din partea interlocutorului, confirmarea răspunsului într-un dialog:

> "Ti sei laureata in Lettere?/ Si!?/Che lavoro fai ora?/ Sono insegnante di inglese/*Ecco,* ora ho capito". (ex.n.)

Situat la finalul frazei, *ecco* întăreşte ideea exprimată anterior, exprimă acord între interlocutori sau poate funcţiona ca indicator exemplificator:

> "Maria è insopportabile. *Ecco*!"
> (Maria e insuportabilă. *Chiar aşa! Aşa să ştii*);
> "Abbiamo bisogno di un bravo specialista, *ecco*, Rossi!"
> (Avem nevoie de un bun specialist, *iată*, Rossi!)

Un semnal locutor foarte des întrebuinţat atât în conversaţia spontană, ca marcă pragmatică interctivă, cât şi ca marcă discursivă metatextuală este *praticamente*, care poate ocupa diverse poziţii în cadrul unei propoziţii (fraze), cu schimbarea parţială a valorii, trecând de la un simplu cuvânt adicent, de umplutură, la calitatea de cuvânt de întărire: "...si era scoperto che *praticamente* le lingue romanze derivavano dal latino" (s-a descoperit că limbile romanice derivă practic din latină) [Renzi, 2001:256] este primul caz, in care *praticamente* nu schimbă cu nimic conţinutul propoziţional al frazei; în schimb în exemplul următor:

> "Lei è d'accordo con me, *praticamente* "
> (dumneavoastră sunteţi de acord cu mine, *de fapt/practic*) exemplu în care *praticamente* aduce o nuanţă în plus conţinutului propoziţional, insistând asupra acordului asupra celor exprimate.

BDD-A27319 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:33 UTC)

Concluzii

În urma studiului întreprins asupra mărcilor discursive, cu precădere, a celor metatextuale, nucleul articolului nostru, am ajuns la concluzia ca nu există o concordanţă perfectă între terminologia de specialitate uzitată în cele două limbi romanice, italiana şi româna. Am încercat să găsim posibilităţi de traducere în şi din limba italiană în limba română şi invers. Dificultatea a provenit şi din diferenţele pe care le-am remarcat în cazul clasificării mărcilor discursive în limba română, unde acestea (numite şi semnale locutive[3]) sunt prezentate într-o manieră diversă, datorată poate şi faptului că un acelaşi semnal locutor poate fi în acelaşi timp si interactiv, şi metatextual, categoriilor gramaticale diverse cărora aparţin, dependenţa de context. În articolul nostru am urmat modelul oferit de lingviştii italieni Lorenzo Renzi şi Carla Bazzanella, cunoscuti pragmaticieni, specialişi în acest domeniu, care disting între: mărci pragmatice discursive ale locutorului/mărci pragmatice discursive ale interlocutorului, în cazul semnalelor locutive interactive (care nu fac obiectul acestui articol) şi mărci pragmatice discursive metatextuale, oprindu-ne asupra celor mai frecvente ocurenţe.

Mărcile discursive, în general, nu contribuie neapărat la valoarea informativă a conţinutului propoziţional, putând, aşadar, să fie şterse, să nu fie luate în consideraţie, cum se întâmplă în cazul traducerii dintr-o limbă în alta, pierzându-se astfel complet valoarea pragmatică a textului.[4] O caracteristică fundamentală este multifuncţionalitatea lor, având uneori funcţii chiar opuse, dacă se ţine cont de poziţia pe care o ocupă în text. Verbele care funcţionează ca semnale locutive, precum *diciamo (să zicem*) se folosesc la timpul prezent, chiar în interiorul unei fraze în care povestirea se referă la evenimente trecute, ceea ce demonstrează că mărcile discursive sunt strâns legate de situaţia enunţării, de momentul precis al conversaţiei, iar semnalul locutor este introdus de vorbitor, doar în momentul adresării către un interlocutor.

Folosirea semnalelor locutive poate varia şi sociolingvistic[5]; astfel, anumite categorii de vârsta, tinerii, de exemplu, le utilizează mai mult îm schimbul conversaţional şi sunt substituite de altele, în timp, de la o generaţie la alta. Este cazul expresiei *voglio dire* (care a înlocuit celebrul *cioè*, frecvent în anii '70), schimbat apoi cu *niente*, iar actualmente *non esiste, dai*, mai ales în limbajul timerilor. În limba română ar putea fi redat prin *ei, lasă, nu pot să cred, mă laşi?*

Un semnal locutiv repetat, aproape fără voie, de acelaşi individ poate constitui un tic verbal, care i-ar caracteriza exprimarea; este cazul expresiilor: *diciamo, non so, insomma*, cărora le-ar corespunde în limba română: *deci, mă rog, nu ştiu ce să zic*. Un semnal locutiv precum *capito?(ai înţeles?, înţelegi?)* este des repetat de profesori, când se află în faţa clasei, dar poate fi transferat şi în conversaţia curentă, eventual, ca un tic verbal profesional.

Umberto Eco [Eco, 1988: 120] semnalează un semnal locutiv regional, folosit şi înţeles doar de piemontezi: *O basta là*, care ar putea fi tradus în limba italiană, cu mult mai puţin efect psihologic, cu *non mi dica*, care indică exprimarea unei stupefacţii, dar, în mod elegant, educat, cu un fel de fatalism, fără corespondent direct în nicio altă limba sau dialect. Acest exemplu ne arată o dată în plus ca un străin vorbitor perfect chiar al unei limbi străine, trebuie să fie foarte atent cand foloseşte o marcă discursivă în dialogul cu un nativ, fiind mult mai prudent să o evite, pentru a nu transmite un mesaj greşit interlocutorului.

[3] Semnale locutive-segnali discorsivi în limba italiană.
[4] Cfr treccani.it *Enciclopedia. Segnali discorsivi.*
[5] *Ibidem.*

BDD-A27319 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:33 UTC)

Gradul de formalitate al adresării, atât directe, cât şi indirecte, în scris, de exemplu, poate influenţa selectarea unui anumit semnal locutiv. Semnale precum *guarda, senti, ascolta, ascolti*, cu referire la imperativul de politeţe în limba italiană, care sunt prezente în conversaţia orală, dar şi în mesajele de poştă electronică, de exemplu, în discuţiile telefonice, in chat, ca în exemplul de mai jos:

> "Salve... *ascolti* ho dei problemi per effettuare il login"[6]
> („ziua!... *auziţi/vedeţi*, am probleme cu logarea… mai dificil de redat în limba română, cu exactitate).

Articolul nostru nu prezintă exhaustiv problema mărcilor pragmatice discursive; poate fi un punct de plecare spre noi cercetări contrastive şi noi încercări de clasificare.

BIBLIOGRAFIA

Aioane, Mirela, 2007. "I segnali discorsivi nell'italiano colloquiale"*,* în *Antichitatea şi moştenirea ei spirituală*, Editura Universităţii „Al.I. Cuza", Iaşi.

Bazzanella, Carla, 1994. *Le facce del parlare,* La Nuova Italia Scientifica, Firenze.

Berretta, Monica, 1984. "Connettivi testuali in italiano e pianificazione del discorso"*,* în Lorenzo, Coveri, *Linguistica testuale*, Bulzoni, Roma.

Crespi, Emanuela, 2000. *Corpus di italiano parlato,* Firenze, Accademia della Crusca.

Dascălu Jinga, Laurenţia, 2002. *Corpus de limbă vorbită*, *Eşantioane*. Editura Oscar Print, Bucureşti.

Eco, Umberto, 1988. *Il pendolo di Foucault*, Bompiani, Milano, p. 120.

Harris, Zelling, 1959. "Linguistics transformations for information retrieval", in *Structural and Transformational Linguistics*, D. Reidel, Dordecht.

Hoarţă-Cărăuşu, Luminiţa, 2008. *Semnale locutive şi de receptare în limba română actuala*, apud *Limbajul colocvial în spaţiul romanic. Studiu pragmalingvistic diacronic şi sincronic* (antologie îngrijită de Mirela Aiaone)*,* Cermi, Iaşi, pp.91-92.

Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, 1999. *Conversaţia. Structuri şi strategii,* Editura All Educational, Bucureşti.

Kerbrat-Orecchioni, Catherine, 1996. *La conversation*, Armand Collin, Paris.

Renzi, Lorenzo; Salvi, Gianpaolo; Cardinaletti, Anna, 2001. G*rande grammatica di consultazione*, III, Il Mulino, Bologna, pp.248-249.

Rovenţa Fumuşani, Daniela, 2004. *Analiza discursului, Ipoteze şi ipostaze*, Editura Tritonic, Bucureşti.

Serianni, Luca, 1996. *Grammatica italiana*, Garzanti, Milano.

Vande Kopple, William, 1985. "Some exploratory discourse on metadiscourse", în *College Composision and Communication*, XXXVI, pp 82-93, citat de Marija Koprivica Lelicanin,[7] *Verso una tassonomia del metadiscorso dei testi argomentativi in lingua italiana*, apud *La Lingua e la letteratura italiana in prospettiva sincronica e diacronica* (atti del VI convegno internazionale di italianistica, Craiova), 2014, Franco Cesati Editore, Firenze.

Webgrafia:

Treccani.it. *Enciclopedia. Segnali discorsivi.*

[6] Treccani.it *Enciclopedia. Seganali discorsivi.*

[7] Autoarea articolului sus menţionat, urmând filonul anglosaxon de cercetare, menţine diviziunea mărcilor discursive în mărci textuale şi mărci interpersonale (*interactive*, termenul folosit de noi în articol) şi divide apoi mărcile textuale în mărci logice, mărci în ramă şi de glosă (de reformulare şi exemplificare), introducând astfel o terminologie nouă şi o clasificare personală.

BDD-A27319 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:33 UTC)